

Actieplan

Waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden

24 september 2025

Inhoud

03 Aanleiding

04 Uitgangspunten

05 Acties

06 Coördinatie

09 Werkwijze

11 Uitvoering

Aanleiding

De afgelopen decennia is de waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden flink verbeterd, maar de laatste jaren lijkt die verbetering te stagneren. Zonder aanvullende acties en maatregelen worden de doelen van de Kaderrichtlijn Water in glastuinbouwgebieden naar alle waarschijnlijkheid niet gehaald.

Naar aanleiding van gesprekken tussen stakeholders van de glastuinbouwsector en overheden is dit actieplan ontstaan, gericht op acties die glastuinbouwbedrijven en hun organisaties kunnen oppakken.

Dit actieplan sluit aan bij de maatregelen die door het bestuurlijk overleg KRW op 20 januari 2025 zijn geaccordeerd en door het Platform Duurzame Glastuinbouw worden gecoördineerd met halfjaarlijkse rapportage aan het bestuurlijk overleg KRW.

Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan dit actieplan:

01

Waterkwaliteit rondom het eigen bedrijf heeft bij veel glastuinbouw-ondernemers nog onvoldoende prioriteit.

02

Geen enkele kas lijkt volledig lekdicht te zijn. De verwachting is – mede gebaseerd op verkennend onderzoek en ervaringen van de watercoaches – dat er wel grote onderlinge verschillen zijn, waardoor vaak verbetering mogelijk is.

03

Glastuinbouwbedrijven moeten op zo laag mogelijk niveau laten zien dat zij er alles aan hebben gedaan om de waterkwaliteit te verbeteren (aan de normen te voldoen): individueel en bij voorkeur ook op gebiedsniveau.

Acties

De focus van dit actieplan ligt op zaken waarop producentenorganisaties en glastuinbouwbedrijven zelf invloed kunnen uitoefenen:

Communicatie

Uit gesprekken met ondernemers blijkt dat een aanzienlijk deel van hen zich niet (volledig) bewust is van het effect van hun bedrijfsvoering op de waterkwaliteit rondom het bedrijf. Daardoor ontbreekt de sense of urgency bij die telers, vaak versterkt doordat een toezichthouder bij een controle de waterkwaliteit niet als aandachtspunt benoemt. De basis is dan ook goede communicatie om waterkwaliteit een grotere prioriteit te geven en bedrijven in beweging te krijgen. De samenwerkende organisaties stellen een communicatieplan op om de achterban te informeren en te motiveren. Het communicatieplan sluit aan bij de communicatie dat al gebeurt vanuit het Platform Duurzame Glastuinbouw en de individuele stakeholders.

Inzet watercoach stimuleren

In 2023 is een pilot gestart met watercoaches en na de pilot is het in 2024 doorgezet als volwaardig project. Watercoaches zijn ervaren adviseurs die glastuinbouwbedrijven helpen het watermanagement op het bedrijf te verbeteren en daarmee de emissie van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. In april 2024 heeft Glastuinbouw Nederland aangegeven wat zij ziet als Goed huisvaderschap. De watercoaches hebben deze richtlijn overgenomen en aangevuld met onder andere de nieuwste inzichten vanuit het onderzoeksprogramma Glastuinbouw Waterproof. De producentenorganisaties raden hun leden sterk aan om gebruik te maken van de watercoach (voor zover regionaal beschikbaar). Het doel van de producentenorganisaties is dat eind 2026 minimaal 75% van hun leden gebruik heeft gemaakt van de watercoach (onder voorbehoud van beschikbaarheid van de watercoach).

 Diverse producentenorganisaties nemen deel aan de stuurgroep van het project Watercoach. Door de watercoach te positioneren in combinatie met registratie in de U.O.-database moet de watercoach nog meer de uitstraling krijgen van een onafhankelijke 'lekstromen audit'. Daartoe is de watercoach inmiddels ook uitgerust met een nitraatmeter en warmtebeeldcamera.

 De individuele producentenorganisaties monitoren en evalueren de naleving van de adviezen van de watercoach.

Versterken gebiedsaanpak

Verantwoordelijkheid nemen in meten (weet wat er in de polder speelt)

Om te voorkomen dat in 2027 de doelen van de KRW niet worden gehaald, moet op polderniveau worden aangetoond dat grote slagen zijn gemaakt in de verbetering van de waterkwaliteit c.q. dat de waterkwaliteit op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen (met name stikstof en fosfaat) op orde is. Dit wil niet zeggen dat er geen normoverschrijdingen meer zijn, maar we kunnen aannemelijk maken (lieft aantonen) dat de oorzaak niet bij de actieve bedrijfsvoering van de glastuinbouw ligt.

In aanvulling op de huidige aanpak van de watercoaches (met een focus op probleemgebieden) ligt de focus op de meest omvangrijke polders. Dit zijn namelijk bij uitstek de gebieden waar de achterban van producentenorganisaties sterk vertegenwoordigd is en dus veel invloed op heeft. Daarnaast tonen we dan aan dat een belangrijk deel van de glastuinbouw de waterkwaliteit op orde heeft, dat inspireert andere tuinbouwgebieden hetzelfde te doen. Voor deze gebiedsaanpak werken we nauw samen met de waterschappen.

Doel

In 2025 gaan we in minimaal vijf gebieden en/of 1.500 ha glas aan de slag.

Aanpak op hoofdlijnen:

- Selectie gebieden.
- Regiobestuurder Glastuinbouw Nederland en/of andere kartrekkers in de geselecteerde gebieden benaderen.
- Contact leggen met het lokale waterschap voor samenwerking.
- Startbijeenkomst organiseren: sense of urgency + best practices.
- Waterschappen delen de beschikbare waterkwaliteitsgegevens. Van hieruit analyseren we de gegevens en (zo nodig) vullen we deze aan met extra uit te voeren metingen om oorzaken te achterhalen.
- Gezamenlijk verbeterplan: acties per knelpunt.

Emissiebeheer

Naast de bovengenoemde acties werkt Glastuinbouw Nederland (onder andere in overleg met de AVAG) aan een systeem voor het borgen van onderhoud van de watertechnische installatie en aan een certificeringssysteem voor emissiegegevens c.q. het op bedrijfsniveau aantonen dat de kas lek dicht is (nullozing). Een dergelijk certificeringssysteem is op korte termijn niet realiseerbaar en aanhaken bij bestaande certificaten (Global GAP, On the way to PlanetProof, etc.) wordt vooralsnog als onhaalbaar gezien. Ondanks de langere doorlooptijd is het opstellen van een eigen certificeringssysteem wel een goede aanvulling voor het verbeteren van de waterkwaliteit en het imago van de glastuinbouw.

Als tussenproduct wordt een zelf-assessment instrument opgesteld, waarmee elk glastuinbouwbedrijf de stand van zaken met betrekking tot emissiebeheer kan controleren. In de tussentijd blijven de producentenorganisaties Goed huisvaderschap benadrukken onder andere door het stimuleren van het aanstellen van personeel dat verantwoordelijk is voor de watertechnische installatie c.q. het voorkomen, opsporen en verhelpen van lekstromen (vergelijkbaar met scouting voor ziekten en plagen). Bedrijven kunnen ook overwegen om de watercoach jaarlijks een adviesbezoek te laten afleggen zolang het certificeringsschema nog niet beschikbaar is. Dit is op eigen kosten van het bedrijf, maar is een eenvoudige manier om de verantwoordelijke voor de watertechnische installatie van kennis te voorzien.

Coördinatie

Voor de coördinatie van de uitvoering van dit actieplan is een werkgroep opgesteld bestaande uit:

- Glastuinbouw Nederland
- Federatie Vruchtgroenteorganisaties (FVO)
- Sierteelt Versnellers
- Florpartners

Werkwijze

Aanleiding

Een van de pijlers van het actieplan Waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden is de gebiedsaanpak waarmee ondernemers in een glastuinbouwgebied worden gestimuleerd om verantwoordelijkheid te nemen voor de waterkwaliteit. De coördinerende werkgroep van het actieplan selecteert de gebieden om de gebiedsaanpak uit te voeren. Daarbij wordt onder andere rekening gehouden met de landelijke spreiding, de beschikbaarheid van financiering voor de watercoaches en de medewerking van het waterschap.

Verzamelen van gegevens

Nadat een glastuinbouwgebied is geselecteerd, wordt contact opgenomen met het waterschap om te bespreken welke (recente) waterkwaliteitsgegevens beschikbaar zijn, welke aanvullende metingen het waterschap bereid is te doen en welke andere bijdrage zij aan de gebiedsaanpak wil leveren. Ook is het voor de gebiedsaanpak nodig dat er gegevens beschikbaar zijn (bij voorkeur als kaartmateriaal) over de stromingsrichting van de watergangen en de in- en uitlaatpunten van het gebied.

Kick-off bijeenkomst

De werkgroep stelt een adressenlijst samen van de bedrijven in het betreffende gebied en benadert een ondernemer voor een locatie voor de kick-off bijeenkomst.

Tijdens de kick-off presenteert het waterschap de waterkwaliteitsgegevens en beantwoordt vragen over het watersysteem. Tijdens de pauze vertrekt het waterschap, zodat na de pauze de ondernemers met elkaar kunnen overleggen wat de oorzaak kan zijn van de (plaatselijk) slechtere waterkwaliteit.

Voor zover de ondernemers nog geen advies hebben gehad van een watercoach worden alle ondernemers in het gebied opgeroepen om gebruik te maken van de watercoach. Ondernemers wordt verzocht om met enige regelmaat op te geven van de werkgroep een monster van het oppervlaktewater te laten analyseren op nitraat en fosfaat (een regulier bemestingsmonster). Tijdens de kick-off wordt in overleg de frequentie bepaald (bijvoorbeeld een keer per maand) en de locaties waar de monsters worden genomen. De resultaten worden naar Glastuinbouw Nederland gestuurd die ze in een overzicht verwerkt. Door de watermonsters zo gelijktijdig mogelijk in het gebied te laten nemen, ontstaat er een goed beeld van de verschillen in waterkwaliteit binnen het gebied.

Na de kick-off gaan de watercoaches aan de slag, wateranalyses worden verzameld en eventuele aandachtspunten uit de kick-off worden, indien nodig, gedeeld met het waterschap.

Tussentijds worden de ondernemers in het gebied per e-mail geïnformeerd over de vorderingen van de gebiedsaanpak.

Ter afsluiting van de gebiedsaanpak meet het waterschap de waterkwaliteit in het gebied om te bepalen of de waterkwaliteit inderdaad is verbeterd. Bij de afsluitende bijeenkomst wordt met de ondernemers besproken of ze zelfstandig een vervolg geven aan de gebiedsaanpak.

Uitvoering

Actie	Actiehouder	Status
Benadrukken belang van Goed huisvaderschap bijvoorbeeld door het stimuleren van personeel dat verantwoordelijk is voor de watertechnische installatie.	PO	
Het ontwikkelen van een zelf-assessment (vergelijkbaar met scouting ziekten en plagen).	GTNL	
Waterschappen buiten Zuid-Holland stimuleren om nog in 2025 DAW-financiering aan te vragen voor watercoaches.	GTNL	
Stimuleren opvolgen adviezen watercoach.	PO	
Uitwerken gebiedsaanpak.	GTNL / PO	
Telers in geselecteerde gebieden benaderen voor gebiedsaanpak.	PO	
Waterschappen benaderen voor deelname aan gebiedsaanpak en tevens regiobesturen Glastuinbouw Nederland informeren.	GTNL	
Financiering verwerven voor gebiedsaanpak.	GTNL / PO	
Betrokkenheid project Waterdichte kaders en informeren FVO/PO's.	GTNL	
Opzet certificatieschema om lekdichtheid van de kas en eventueel nulemissie aan te tonen.	GTNL	
Stimuleren inzet watercoach als (half)jaarlijkse adviesdienst.	PO	Langere termijn

www.glastuinbouwnederland.nl
www.fvo.nl